

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 10 września 2016 r., skierowanym przeciwko Prokuratorowi Generalnemu, powódka M. Ś. wniosła o uznanie za nieważną decyzji Prokuratora Generalnego z dnia 9 marca 2016 r. o przeniesieniu jej do Prokuratury Rejonowej (...) w W.. Tym samym powódka zakwestionowała decyzję dokonującą zmiany warunków służbowego stosunku pracy prokuratora co do miejsca i rodzaju wykonywanych czynności służbowych i żądała zobowiązania Prokuratora Generalnego do mianowania (powołania) powódki na stanowisko równorzędne z poprzednio zajmowanym albo do jej przeniesienia w stan spoczynku na podstawie art. 71 § 3 u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 u.p.p. (pozew – k. 2-12).

Zarządzeniem z dnia 28 września 2016 r. powódka (w trybie czynności wyjaśniających) została wezwana do wskazania strony pozwanej z uwzględnieniem treści art. 3 k.p. (zarządzenie – k. 1).

W piśmie z dnia 10 października 2016 r. powódka podtrzymała żądanie pozwu w zakresie wskazania strony pozwanej i argumentowała, że Prokurator Generalny jest jedynym podmiotem posiadającym legitymację bierną procesową w niniejszej sprawie (pismo – k. 36-41).

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w W. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił pozew w niniejszej sprawie ze względu na brak zdolności sądowej pozwanego (postanowienie – k. 43-46).

Na skutek wniesionego przez powódkę zażalenia na postanowienie o odrzuceniu pozwu S. O. w W. postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 r. uchylił zaskarżone postanowienie (zażalenie – k. 51-55, postanowienie – k. 68-75).

W dniu 19 kwietnia 2017 r. na posiedzeniu wyjaśniającym powódka sprecyzowała pozwanego jako Prokuratorę Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowaną przez Prokuratora Generalnego. Sąd udzielił powódce 14 dniowego terminu na wskazanie strony pozwanej (protokół posiedzenia – k. 92-95).

W piśmie z dnia 29 kwietnia 2017 r. powódka jako pozwanego określiła Skarb Państwa – Prokuratora Generalnego (pismo – k. 94-98).

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Generalnego wniósł o odrzucenie pozwu oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z ostrożności procesowej pełnomocnik pozwanego wniósł alternatywnie o oddalenie powództwa w całości (odpowiedź na pozew – k. 108-112).

W piśmie z dnia 23 sierpnia 2017 r. powódka ostatecznie sprecyzowała żądania pozwu domagając się uznania za nieważną decyzji Prokuratora Generalnego z dnia 9 marca 2016 r. o przeniesieniu jej do Prokuratury Rejonowej (...) w W., zasądzenia odszkodowania w kwocie 1850 zł z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu oraz zobowiązania Prokuratora Generalnego do przeniesienia powódki w stan spoczynku na podstawie art. 71 § 3 u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 u.p.p. (pismo – k. 120-129).

W piśmie z dnia 14 grudnia 2017 r. będącym wykonaniem zobowiązania do zajęcia ostatecznego stanowiska i wskazania podstawy prawnej dochodzonych roszczeń powódka wskazała, iż żądanie uznania za nieważne postanowień decyzji Prokuratora Generalnego z dnia 9 marca 2016 r. w zakresie miejsca i rodzaju wykonywanych czynności służbowych – w związku z zarzucanym naruszeniem przepisów antydyskryminacyjnych i dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu oraz zasady poszanowania dóbr osobistych pracownika – wynika z art. 42 k.p. w zw. z art. 101 § 1 u.p.p. oraz art. 11³ k.p., art. 11² k.p. oraz art. 11¹ k.p. w zw. z art. 18 § 3 k.p. Powódka wskazała, iż żądanie odszkodowania oparła na podstawie art. 18^{3d} k.p. Ostatnie z żądań powódka wywodziła z przepisów art. 127 § 1 u.p.p. w zw. z art. 71 § 3 u.s.p. Powódka argumentowała, iż nie widzi możliwości rezygnacji z dochodzenia roszczeń przed

sądem pracy i przekształcenia sporu w stricte cywilny, w tym taki, który bazowałby na odpowiedzialności Skarbu Państwa przewidzianej w art. 417 k.c. (pismo – k. 194-197).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka M. Ś. została powołana na stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej dla Dzielnicy K. z dniem 1 grudnia 1990 r. Od dnia 31 marca 2010 r. M. Ś. pełniła funkcję prokuratora Prokuratury Generalnej.

(świadczenie pracy – k. 341, pismo z dnia 31 marca 2010 r. – k. 242, pismo z dnia 19 listopada 1990 r. – k. 62 – akta osobowe, część B)

Na mocy decyzji Prokuratora Generalnego z dnia 9 marca 2016 r., na podstawie art. 36 § 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze, przeniesiono M. Ś. z dniem 11 marca 2016 r. na stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej (...) w W. z zachowaniem tytułu „prokuratora byłej Prokuratury Generalnej” oraz prawa do wynagrodzenia nabytego na dotychczas zajmowanym stanowisku prokuratora Prokuratury Generalnej.

(pismo – k. 282 akta osobowe, część B)

Pismem z dnia 10 maja 2016 r. M. Ś. wniosła do Sądu Najwyższego Izby Pracy, (...) i Spraw Publicznych za pośrednictwem Prokuratora Generalnego odwołanie od decyzji Prokuratora Generalnego o przeniesieniu jej do Prokuratury Rejonowej (...) w W..

(odwołanie – k. 18-31)

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2016 r. Sąd Najwyższy odrzucił odwołanie M. Ś. od decyzji Prokuratora Generalnego o przeniesieniu na stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej (...) w W.. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, iż w sprawach o roszczenia ze stosunku pracy prokuratorowi przysługuje droga sądowa przed sądem powszechnym – sądem pracy. W ocenie Sądu Najwyższego sprawa, w której prokurator kwestionuje legalność i celowość decyzji wydanej na podstawie art. 36 ustawy przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze, ma charakter sprawy ze stosunku pracy.

(postanowienie Sądu Najwyższego z uzasadnieniem – k. 14-16)

Pismem z dnia 7 lutego 2017 r. M. Ś. na podstawie art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze wniosła o przeniesienie jej w stan spoczynku z dniem 23 lutego 2017 r.

(pismo – k. 329 akta osobowe, część B)

Pismem z dnia 22 lutego 2017 r., działając na podstawie art. 69 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, Prokurator Generalny zawiadomił M. Ś., że z dniem 23 lutego 2017 r. przejdzie w stan spoczynku.

(pismo – k. 340 akta osobowe, część B)

Ustalenia faktyczne w sprawie Sąd poczynił w oparciu o wskazane wyżej dokumenty, w tym akta osobowe powódki. Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, gdyż nie były one kwestionowane przez strony i nie budziły wątpliwości Sądu w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Ostatecznie powódka wniosła o uznanie decyzji Prokuratora Generalnego o przeniesieniu jej do Prokuratury Rejonowej (...) za nieważną, o zasądzenie odszkodowania w kwocie 1850 zł z tytułu naruszenia zasady równego

traktowania w zatrudnieniu oraz o zobowiązanie Prokuratora Generalnego do przeniesienia powódki w stan spoczynku na podstawie art. 71 § 3 u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 u.p.p.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do kwestii legitymacji biernej pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Generalnego. Legitymacja czynna i bierna w procesie jest materialnoprawną przesłanką rozstrzygnięcia sprawy, od której istnienia uzależniona jest możliwość uwzględnienia powództwa, a jej brak prowadzi do wydania wyroku oddalającego powództwo. W niniejszej sprawie Sąd doszedł do przekonania, iż po stronie pozwanego (Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Generalnego) nie występuje legitymacja bierna.

Powódka jako prokurator pozostawała w stosunku pracy (wynikającym z mianowania) zaś w toku postępowania niezmiennie jako podstawę swoich roszczeń wskazywała przepisy z zakresu prawa pracy (powoływała się m.in. na art. 11³ k.p., art. 11² k.p., art. 11¹ k.p. w zw. z art. 18 § 3 k.p, zaś żądanie odszkodowawcze oparła na podstawie art. 18^{3d} k.p). Mając na uwadze ten charakter zgłoszonych roszczeń należy wskazać, iż powódka oznaczyła stronę pozwaną nieadekwatnie do płaszczyzny prawnej, z której wywodziła swoje roszczenia. W ocenie Sądu Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za roszczenia pracownicze zgłoszone przez powódkę. Podmiotem odpowiadającym za roszczenia pracownicze jest pracodawca. Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Generalnego nie był i nie mógł stać się pracodawcą powódki. Pracodawcą w myśl art. 3 k.p. jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

W kwestii zdolności zatrudniania pracowników powołać się należy na stanowisko zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 1993 r. (I PZP 30/93), zgodnie z którą – ze względu na oderwanie zdolności sądowej i procesowej od osobowości prawnej w wypadku zakładu pracy – w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczących państwowych jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa nie mających osobowości prawnej, stroną procesu nie jest Skarb Państwa, lecz państwowa jednostka organizacyjna uprawniona do nawiązywania, zmiany, rozwiązywania stosunku pracy.

Pracodawcą prokuratora prokuratury rejonowej jest jednostka organizacyjna prokuratury, w której pełni on czynności służbowe, czyli prokuratura rejonowa będąca jego pracodawcą, w imieniu którego czynności z zakresu stosunku pracy wykonuje prokurator okręgowy, tyle że nie ma on statusu pracodawcy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2004 r., I PK 543/03).

W ocenie Sądu w tych okolicznościach nie ma podstaw do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa za roszczenia stricte pracownicze. Podkreślenia wymaga fakt, iż na skutek decyzji Prokuratora Generalnego o przeniesieniu powódki faktycznie doszło do zmiany treści służbowego stosunku pracy powódki. Dla uznania skuteczności tej zmiany nie miało znaczenia ani przystąpienie powódki do wykonywania czynności na tym stanowisku ani zniesienie Prokuratury Generalnej, w której powódka uprzednio wykonywała czynności służbowe. Czynności dotyczące zmiany treści stosunku pracy wywołują bowiem skutki niezależnie od tego czy są wadliwe. Prawo pracy zasadniczo nie przewiduje sankcji nieważności takich czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 1997 r., I PKN 170/97, z dnia 22 kwietnia 1998 r., I PKN 58/98).

Wobec powyższego stroną pozwaną w niniejszym procesie winna być właściwa jednostka organizacyjna prokuratury. Ze względu na brak legitymacji biernej Skarbu Państwa badanie zasadności roszczeń powódki zmierzających do zakwestionowania przeniesienia jej na inne stanowisko służbowe stało się bezprzedmiotowe. Z tych samych względów powództwo w zakresie żądania dotyczącego odszkodowania z tytułu dyskryminacji podlegało oddaleniu.

Dodatkowo wskazać należy, że w niniejszej sprawie nie było podstaw do wezwania z urzędu do udziału w sprawie ostatniego pracodawcy powódki. Przede wszystkim powódka miała świadomość, jaka jednostka organizacyjna prokuratury stała się jej pracodawcą. O konieczności prowadzenia sporu z zakresu prawa pracy przeciwko pracodawcy powódka była pouczana od początku tego procesu, już w zarządzeniu z dnia 28 września 2016 r. Również w postanowieniu Sądu Okręgowego z dnia 9 lutego 2017 r. zawarta została informacja o konieczności wskazania

pracodawcy jako pozwanego w niniejszej sprawie. Powódce umożliwiono również sprecyzowanie strony pozwanej na posiedzeniu wyjaśniającym w dniu 19 kwietnia 2017 r. Powódka konsekwentnie zmierzała do zaangażowania w niniejszy spór Prokuratora Generalnego. Dla sądu orzekającego w niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że powódka nie była zainteresowana skierowaniem powództwa przeciwko jednostce organizacyjnej prokuratury i wezwaniu tej jednostki do udziału w sprawie w charakterze pozwanego odbyłoby się wbrew woli powódki.

Przepis art. 477 k.p.c. służyć ma wyrównywaniu szans stron w procesie, w sytuacji, w której pracownik jako strona ekonomicznie słabsza nie dysponuje takimi możliwościami jak pracodawca, a tym samym może przegrać dany proces nie z uwagi na brak zasadności jego powództwa, lecz ze względu na brak odpowiedniej świadomości prawnej oraz umiejętności prowadzenia sporu. Nie można go natomiast stosować wbrew woli pracownika. Przepis ten gwarantuje rozpatrzenie sprawy rozumianej jako sporny stosunek prawny między określonymi stronami, których wskazanie należy do strony powodowej. Nie zobowiązuje natomiast sądu do rozpatrywania zgłoszonego żądania przeciwko podmiotowi, którego powód nie uważa za stronę pozwaną (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 5 lutego 2014 r., III PK 61/13).

W związku z wnioskiem o odrzucenie pozwu również w zakresie roszczenia zmierzającego do zakwestionowania prawidłowości przeniesienia powódki na inne stanowisko służbowe, podkreślenia wymaga fakt, iż powódka skierowała pozew w niniejszej sprawie w wyniku odrzucenia jej skargi przez Sąd Najwyższy. W postanowieniu z dnia 14 lipca 2016 r. Sąd Najwyższy wskazał, że sprawa, w której prokurator kwestionuje legalność i celowość decyzji wydanej na podstawie art. 36 ustawy przepisów wprowadzających ustawę – Prawo o prokuraturze, ma charakter sprawy ze stosunku pracy. Skutkiem podjęcia takiej decyzji jest przeniesienie prokuratora na inne stanowisko służbowe, co w istocie odpowiada zmianie treści stosunku służbowego w zakresie miejsca i rodzaju wykonywanej pracy. W tej sytuacji, powództwo co do tego roszczenia podlegało rozpoznaniu przed sądem powszechnym.

Natomiast żądanie powódki dotyczące zobowiązania Prokuratora Generalnego do przeniesienia powódki w stan spoczynku na podstawie art. 71 § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 127 § 1 u.p.p. podlegało odrzuceniu. Należy wskazać, iż zgodnie z art. 71 § 3 u.s.p. sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, jeżeli nie został przeniesiony do innego sądu. Zgodnie zaś z art. 73 § 1 u.s.p. w sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku, o których mowa w art. 70 i 71, podejmuje decyzję Krajowa Rada Sądownictwa, na wniosek sędziego, kolegium właściwego sądu albo Ministra Sprawiedliwości. W myśl § 2 tego przepisu od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach, o których mowa w art. 70 i 71, przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego. Z kolei zaś zgodnie z art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy m.in. art. 73 i 76 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Przewidziane w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych uprawnienia Krajowej Rady Sądownictwa i Ministra Sprawiedliwości przysługują w stosunku do prokuratorów Prokuratorowi Generalnemu, a uprawnienia kolegiów i prezesów właściwych sądów – właściwym prokuratorom przełożonym.

Zgodnie z przywołanymi wyżej przepisami przeniesienie w stan spoczynku następuje w przypadkach ściśle określonych w ustawie. Jednocześnie przepisy dotyczące przeniesienia w stan spoczynku przewidują procedurę składania i rozpoznawania wniosków, a także szczególną drogę odwoławczą od tychże decyzji. W konsekwencji nie sposób przyjąć, iż w tej kwestii przysługuje droga sądowa przed sądem powszechnym. Zgodnie zatem z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd odrzucił pozew w zakresie roszczenia o przeniesienie powódki w stan spoczynku ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej przed sądem powszechnym.

W rozważanej kwestii należy uwzględnić całkowicie wyjątkowy charakter realizacji konstytucyjnego prawa do sądu w drodze odwołania do Sądu Najwyższego. Rozpoznanie takiego odwołania przez Sąd Najwyższy następuje w szczególnym, jednoinstancyjnym postępowaniu, przy ograniczonym zakresie kognicji i w tym znaczeniu stanowi odstępstwo od zasad dwuinstancyjności postępowania sądowego oraz domniemania właściwości sądów powszechnych przy sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości we wszystkich sprawach poza tymi, które są ustawowo zastrzeżone dla właściwości innych sądów (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 września 2010 r., III PO 5/10).

O kosztach procesu Sąd orzekł biorąc pod uwagę zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Stawkę kosztów zastępstwa procesowego Sąd określił na podstawie § 9 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia pozwu).

SSR Anna Bulanda

Z.